

BIZALOM

*Havonta kétszer megjelenő szemle,
a világ folyásáról és az ember alkotásairól.*

10. szám.

I. évfolyam.

1930 május 15.

ELŐFIZETÉSI ÁR egész évre 3 pengő, számonként 16 fillér.

Fogjuk egymás kezét.

*Egyik kéz a másikba kapcsolódik,
akarod vagy nem: fogják a kezéd.*

*Ha zuhansz: mindet magaddal rántod,
ha emelkednek: te is érzed.*

*Időn túl s téren, szörnyű messziségen
egymásba fonódik milliányi kéz.*

*Az eleje már a Napban ragyog,
a vége ködös messziségbe vész.*

*Ó ne félj ember! Ha veszni készülsz
Kezedhez ezer mentőkéz ragad
s hogy célodhoz érj: a legnagyobbak
véres munkával vágják utadat.*

*Mert mindannyian emberek vagyunk,
egytestvérek és összetartozók*

*És fogjuk egymás kezét emberek,
kicsinyek s nagyok, rosszak és a jók.*

Irtó: Kristóf János.

Az orosz uralom alól felszabadult államok.

Irtó: Bán Márton piarista tanár.

Mikor a világháború kitört, Oroszország az antant hatalmak csoportjába tartozott, de már a háború alatt a belső forradalmak gyengítették, aminek következtében kénytelen volt a szövetséges hatalmakkal 1916. november 5-én Brest-Litovszkban különbékét kötni s így az antantból kiválni. Ki tudja, talán jobb lett volna, ha ugyanakkor mi magyarok is különbékét kötünk és megszüntetjük a háborút. Oroszország háború utáni területeinek elvesztése nem nagy, hiszen csak $\frac{1}{7}$ -ét veszítette el a régi területnek. Igaz, hogy ezek a területek rendkívül jelentősek ipari és kereskedelmi szempontból. Talán azzal vigasztalja magát Oroszország, hogy mivel ezek a területek nemzetiségi területek voltak (— vagyis nem

tisztán oroszok lakta vidékek — a szerk.) s ezekkel már a multban is több-kevesebb baj volt önállóságra való törekvésük miatt, így hát csak örülhetett, hogy ezektől megszabadult. (Természetesen magukra a felszabadult országokra nézve megváltásszerű tény, hogy megszűnt rájuk nézve az orosz elnyomás s az evvel járó sok szenvedés. Valamennyien nagy fejlődésen mentek keresztül a felszabadulás óta. A szerk.)

Az oroszországi uralom alól felszabadult 4 államon — ú. m. Lengyelország, Lettország, Esztország és Finnország — keresztülutaztam július hó folyamán (1929.) és az ott tapasztaltokról óhajtok az alábbiakban beszámolni. (Érdekes, hogy a felszabadulás után mind a négy állam a köztársasági államformát választotta. A szerk.)

Az első állomásom Lengyelország fővárosában, Varsóban volt. Budapesttől Varsóig van közvetlen össze-

kötetés, körülbelül 22 óra alatt oda lehet érni. Az ország déli részén jól művelhető területek vannak, látszik, hogy itt a lakosság legnagyobb része mezőgazdaságból él. Sok itt a rét, legelő és gyümölcsös is. A robogó vonat ablakaiból is meg lehetett állapítani, hogy a mult évi szokatlan szigorú tél különösen a gyümölcsösökben tett nagy kárt. Látni lehetett 20—30 holdas gyümölcsös területeket, teljesen elpusztulva. Vajjon lesz-e kedve és anyagi ereje a tulajdonosnak ezeket a területeket újra beültetni? Még az erdei fák is megsínylették itt-ott a szokatlan hideget. Varsó majdnem egymillió lakosságú, csinos és forgalmas város. A városban a volt orosz uralomnak ma már semmi nyoma. Sok szép fásított tere, mint a Saski és Skariszevski park meglepik az idegent. Gyönyörű és nagyterjedelmű a Lazienszki park, ahol a szép szoboresoportozatoknak, érdekes épületeknek, mesterséges tavaknak sokféleségét láthatjuk. Itt van a híres zeneszerzőnek, Chopinnak a szobra is. E park közelében van a botanikus kert is. Hatalmas és régi fáról megállapítható, hogy már legalább 200 évvel ezelőtt ültették azokat. Nagyon mozgalmas az élet a Visztula partján, itt vannak a piacok. A folyón hatalmas árkádós hid vezet át az új városrészbe. A hid közelében van a királyi palota, a jelenlegi államfőnek, Pilenczky köztársasági elnöknek a palotája. A régi piactér a „Stare Miasto“ ma nagyon csendes, de régi érdekes épületeit érdemes megnézni. Impozáns téren van a kétemeletes és tornyos városháza. A tereken szép szobrok is vannak. Az Akadémia előtt van a híres lengyel csillagásznak, Kopernikus kanonoknak a szobra, aki az egész újkori csillagászat fejlődésének nagy lendületet adott. Az ugyanolyan nevű téren Miszkievitznek, a közismert költőnek a szobra ékeskedik. A lengyel nemzeti hősnak, Ponyatovszkynak hatalmas lovasszobra elé élővirág-koszorúkat helyez a nemzeti kegyelet. A szobor háttárgyolt az ország felszabadulásának emlékműve látható. Ez előtt mindenki kalaplevéve halad el. Itt jutott eszembe, hogy ime, Lengyelország a hosszú és keserves orosz elnyomatás ellenére újraéledt és most mily szépen virul. Annyira, hogy alig pár év alatt helyrehozta azt a pusztítást is, amelyet területein a háború okozott. Nagy szerencséje az országnak, hogy gazdasági és ipari termékeit a Visztula hatalmas víziútján olcsón külföldre szállíthatja.

Varsótól északra Észak-Lengyelországban mintha már több volna az oroszos hatás. A gabonatermő vidéken sok a kis faházás falu. Gyakoriak a nyírfa és fenyőfa erdők. A sík területen a jól épített vasút sineit jobbról-balról sűrű, körülbelül 2 méter magas fenyőbokrok védik a téli viharok hófúvásai ellen. Naponkint csak egy gyorsvonat indul Varsóból a lett határig, Zengálig. A forgalom ezen az útvonalon nem nagy, az egész napi útvonalon csak egyetlen szembejövő tehervonattal találkoztam. Nagy nyereség Lengyelországra, hogy sikerült megszereznie Litvánia rovására a grodnó—vilnai vasútvonalat és területet. Ez a terület még 1918-ban Litvániához tartozott, ma lengyel terület. A világháborúban oly sokat emlegetett Grodnó szép fekvésű város a Memel folyó partján, egy magaslaton épült. A háborús rombolásnak ma már nincs semmi nyoma.

Vilnában — mely város szintén még Lengyelországhoz tartozik — már az állomás épületén is meglátszik, hogy forgalmas, kereskedő város. Itt megismerkedtem két eszt emberrel, akik Pöstyénből jöttek hazafelé. Az egyik halnagykereskedő volt, a másik szeszváros. Nagyon kedves úriemberek voltak, szívesen adták a mai állapotokról felvilágosítást. Mikor megtudták, hogy magyar vagyok, mindjárt testvérnek szólítottak. (Tudva-

levő u. i., hogy a magyar nép faj- és nyelvrokona Észak-Európában a finnen kívül az eszt nemzet is. A szerk.) Tőlük tudtam meg, hogy Vilnában nagyon olcsón lehet bevásárolni. Ők maguk is tetőtől talpig új ruhába öltözve mentek innen haza és a régi ruháikat vitték a csomagban. Társalgásukba később beleszólt egy rokonszenves magas szöke fiatalember, ügylátszik tetszett neki a minden iránt érdeklődésem. Később megtudtam, hogy ő maga a finnországi Tampere-ből, Finnország legnagyobb gyár- ipari városából való. Behatóan érdeklődött a magyarországi állapotokról. Az ismeretségnél barátság lett a vége. Nem váltunk el egymástól a további utainkon. Egy szállodába szálltunk, együtt jártuk be a városokat s azóta is élénk levelezési viszonyban vagyunk.

Vilnától északra még megteremnek a gabonafélék, de már a kukorica nem. Július 12-én mentem keresztül ezeken a területeken, de még sok helyen nem volt learatva a gabona. A tájak mindenütt üdék, por nem igen van, mert eső van bőven. Az erdők szélén sok helyen lehetett látni a táborzó lengyel cserkészfiúkat, sőt leánytábort is. A tábor sátrai alatt ott lengett az egyfejű sasos lengyel lobogó. Ez a terület már nem nagyon sűrűn lakott. A kis falvak is nagyon messze esnek egymástól. Majd nemsokára a háborús években sokat emlegetett mazuri tavak mellett robogott el a vonatunk, ahol Hindenburg vivilta ki a nagy győzelmeiket. A háborús eseményekre ma már csak a sok sírhantot jelző katonai temetők figyelmeztetnek.

Lengyelországból Lettországba utaztam, mely ország a háború előtt szintén az Orosz birodalomhoz tartozott. Ennek a kis köztársaságnak csak a fővárosában, Rigában voltam. Lakossága most kevesebb, mint az orosz uralom alatt volt, mert az oroszok kiköltöztek innen. Különben a városban szintén nincs nyoma a volt orosz uralomnak. Az orosz feliratokat mindenütt eltüntették, sőt túlbuzgóságból még a német feliratokat is. Pedig majdnem mindenki tudt itt németül. A volt orosz cárok szobrait eltüntették, sok helyen láttam szobornélküli szoboralapzatokat. A magyarokat itt nem igen ismerik. A lett nemzeti bank a magyar pénzt nem váltotta be, szerencse, hogy volt nálam osztrák és német pénz. Riga tulajdonképpen a Duna folyó partján épült, forgalmas kikötőjében az oceánjáró hajók is megfordulnak és innen szállítják Lettország két fő természetnyéjét, a lent és kenderit. A Duna partján van a régi, még ma is jókarban levő várépület. Újabbkori építmény a szép, aranyozott kupolás görög katolikus templom. A belváros szűk utcái között van egy régi templom is. Rigának és ennek a templomnak van egy karcsú, 67 méter magas fatornya. Lettországtól északra van Esztország, rokon népünk hazája. Ez is új állam, s köztársaság épügy, mint Lengyelország és Lettország. Fővárosa Tallin, az orosz uralom alatt Reválnak hívták. Ez a város a Finn öböl és Keleti tenger találkozásánál fekszik. Rigától Tallin körülbelül annyira van, mint Szeged Budapesttől. Itt még látni széles távolságú, az oroszok által használt vasúti sineket is. Az állomásokon, mozdonyokon, vasúti kocsikon meglátszik, hogy azokat az oroszoktól örökölték. A jó anyagi viszonyok között levő ország önnállóságának pár éve óta sokat fejlődött. A lakosok főleg földműveléssel és állattenyésztéssel foglalkoznak. Az ország nagy kincse a hasznosítható olajpala. Az ország 20%-a erdő, a vonat sokszor órákhosszat erdőn megy keresztül. Az itt levő erdei vasúti örházak magas, erős kerítésekkel vannak körülveve a vaddisznók garázdálkodásai ellen. A sok fát cellulozé gyártására is felhasználják és ebből nagy kivitellük van. (A cellulozé papír félgártmány, vagyis

oly anyag, mely a papír előállításához szükséges. A szerk.) A házak és a vasúti állomások legnagyobb részt fából vannak. Tallinnak, a fővárosnak legérdekesebb építménye a börtönvár, ennek hatalmas várkapuja ma már inkább csak dísz. A városnak legrégebb temploma az északi népek Szent Istvánjának, Szent Olavnak temploma. Ma már az esztek 80%-a evangélikus, ezért több evangélikus templom is van itt. Az esztek nagyon szeretnek énekelni. Az orosz uralom alatt az énektársulatok voltak a nemzeti öntudat ébrentartói. Sok itt a női dalárda is, amelyeknek tagjai nemzeti viseletben körútra is indulnak, hogy énekükkel gyönyörködtessenek. Egyik eszt útitársam útközben több eszt népdalt énekelt, közben kérdezgette, hogy hasonlít-e a dallam a magyar népdalok dallamához. Tény, hogy az általa elénekelt dalok egyik-másikában a magyar népdalokra emlékeztető dallamok voltak. Még búcsúzáskor is elénekelt egy dalt, az ő nótáját. — Az ország legnagyobb gyárváros Narva, az orosz határon. Tallin tulajdonképpen kikötőváros, legélénkebb a forgalma Helszinkivel, a finn fővárossal. Naponkint több hajó indul a Finn öblön keresztül a szemben, illetve északra fekvő Helszinkibe. Innen indultam útra a Viola nevű, aránylag kicsi, de csinos és tiszta hajóval át Finnországba. Az út a csendes és verőfényes időben eleinte kellemes volt, de később délután, mikor Helszinki déli kikötőjébe értünk, már beborult, sötétt is. A kikötőben egy budapesti szállító cég bútorszállító kocsiját láttam meg először. Majd átestem a szokásos, de udvarias vámvizsgálaton. Finnországban szesztilalom van, azért átvizsgálják az útitáskákat, nincs-e bennük szesz ital.

Helszinki igazán szép, tiszta város. Középületei közül legnagyobb a volt orosz Szent Miklós templom. Érdekes épület a magastornyú, templomszerű vasúti állomás. Ugyancsak ilyen templomszerű épület a Nemzeti Múzeum is. Különösen régészeti gyűjteményei érdemelnek említést. Képtárukat Athaeneumnak nevezik, az előcsarnokban Nurminak, a híres futónak, az olimpiai bajnoknak életnagyságú, futó alakban ábrázolt bronz szobra van elhelyezve. Országházuk még nem kész, de már is igen szépnek ígérkezik. A tengerparton szép parkok közepén van a római stílusban épült Kaszinó és a Klippan, a volt orosz helytartónak nyaralója, abból a háború előtti időből, amikor Finnország még nem volt önálló, hanem csak az orosz birodalom elnyomott tartománya. A mostani finn köztársasági elnök palotája csak ideiglenes épület. A város maga tulajdonképp egy félszigeten épült s nem nagy terjedelmű város, egy délután kényelmesen végig lehet sétálni egyik tengerparti résztől a másikig. Egy vasárnap délután ezt meg is tettem. A vasárnapi kép az utcákon nagyon csendes, aki csak teheti, már reggel elindul ki a szabadba s ott tölti az egész napot. A jobb-módúak az egész nyarat vidéken töltik. A vasárnapot nagyon megtartják, a legtöbb üzleten ott van a felirat, hogy már szombaton délben bezárnak és csak hétfőn 10—11 órakor nyitnak. Különböen az üzleteket hétköznapokon is későn nyitják, 9—10 óra felé, a hivatalos órák is ekkor kezdődnek. Ennek oka talán a tél, mert hiszen nyáron június és júliusban itt már 2—3 órakor világos van, sőt az alig pár óráig tartó éjszaka is annyira világos, hogy az utcán nem is világítanak, sőt még a villanyos körtéket is kizárják a lámpából nyárára. Természetes, télen meg megfordítva van. 10—11 órakor kel a nap és már 2—3 órakor lenyugszik, tehát erre az időre teszik télen-nyáron a napi hivatalos foglalkozási időt.

A finnek szép magas növésűek és szőkék, még a legalsóbb osztályhoz tartozók is tiszták, szinte előkelők.

Igen műveltek, írni, olvasni mindenki tud. A fővárosban sehol se látni koldust, sőt rongyos ruhájú embert se. Ha végig megy az ember az utcákon vagy a tavakon és figyelni a járó-kelőket, még más is feltűnik. Nem látni kövér embert egyet sem. Az arcszín minden segítség nélkül is üde, nincs lesülés, szeplő, a napsugár nem barnítja az arcból. A gyermekek feltűnően jók, csendesek úgy az utcán, játszótéren, mint a vonatban. A tanév az elemi iskolákban csak 8 hónapig tart, mert 3 hónapos a szünidő és karácsonykor is van egy hónapos szünet. A falvaktól távoleső tanyák gyermekeit minden évben legalább három hónapra beviszik a városokba, ahol az ezélcra berendezett internátusokban tanítják őket. Egy-egy tanítóra 25 gyermeknél több nem esik. A felnőttek oktatása a népfőiskolákon és népegyetemeken történik. Vannak tanítók és tanárok, akiknek csak ez a munkakörük, tehát nem mellékfoglalkozásként szerepel a népművelés. Egyszerű munkásoknak, cselédeknek is van 4 polgári iskolai képzettségük.

A mostoha természeti viszonyok ellenére a népjólét virágzó. Ennek magyarázata részben az is, hogy az aránylag nagy területen kevesen laknak, hiszen ott a népsűrűség arányszáma csak 10, míg nálunk 88.

A nők konyhán nem sok időt töltenek, mert étkezésükben főleg a hideg ételek, különféle módon elkészített halak és marhahús-félék szerepelnek. Kenyeret — ha ugyan a grahamkenyér féle vastagabb maceszt kenyérnek lehet nevezni — több hónapra valót sütnék egyszerre. Csak az előkelőbb éttermekben van zsemlye és kalács. Különböen a legtöbb helyen terített asztalokon vannak a különféle hideg és meleg ételek, mindenki maga szolgálja ki magát, az elfogyasztásnál se a minőség, se a mennyiség nem számít. Egy-egy ebédért vagy vacsoráért egy árt (kb. 2 P) fizet mindenki, bármit és bármennyit fogyasztott. Italul különféle szénsavas gyümölcskivonatot szolgálnak. Lehet ugyan sört is kapni, de az legfeljebb 1% szeszt tartalmaz, tehát majdnem szeszmentes. Lehet bort is kapni, de csak étkezéshez és csak egy decit. (Tehát ha valaki fél liter bort akar meginni, öt helyen kell megébédélnie.) Nem is isznak itt bort már csak azért sem, mert nagyon drága, egy liter bor kb. 20 P-be kerül. Pálinkafélék itt nem kaphatók, de nem is lehet részeg embert látni sehol se.

A nép becsületes és vallásos. Betörés, lopás, gyilkosság nagyon ritkán fordul elő. A kirakatokat még az ékszerészek se védik vasrólókkal. A nép műveltségét mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy igen sok könyv, képes folyóirat és újság forog közkézen. A nyilvános könyvtáraknak se szeri se száma. Még a szállodai szobákban is van könyvtár. És minden szállodai szoba éjjeliszekrényén ott van a biblia.

A telefon nagyon el van terjedve Finnországban, minden utcasarkon van automata telefonállomás, de van telefonja a legmesszebbre eső magános tanyának is. Minden negyedik emberre esik egy telefonállomás. Azt tartják, hogy a telefonnak csak akkor veszik az emberek igazán hasznát, ha mindenkinek van. Ha a hajó kikötőbe ér, már a következő pillanatban összekapcsolják a telefonvezetékekkel és az elindulásig minden hajóról lehet telefonálni. Természetesen, nemcsak telefon, hanem rádió és villanyvilágítás is van minden házban. A villanyt a vizerők felhasználásával fejlesztik.

Finnországot ezer tó országának is szokták nevezni, de hibás ez az elnevezés, mert tízezernél is több tó van itt. A tavak halbőségükről híresek. A népnek a hal a fő tápláléka. Baromfi nem igen van, mert nem tudnak mivel etetni. Legelő az van, takarmányt is tudnak gyűjteni, azért

a szarvasmarha-tenyésztés virágzó. Főleg a kistermetű, rövidszarvú, vörösesbarna szarvasmarhákat tenyésztik. Télen az erdőirtás a lakosság főfoglalkozása. A szorgalmas finneknek ez sok és állandó jövedelmet biztosít. A művelhető területeknek kb. 62°/_o-a erdő és csak 6°/_o-a szántó.

Július vége felé, mikor Helszinkiben jártam, mintha az egész város egy virágos kert lett volna. A sok szép, tágas és árnyas parkban akkor virágzott a hárs, a jázmin és az orgona. Mintha ezeknek a virágzási ideje is hosszabb volna, mint nálunk. A tisztásokon a nyíló virágoknak: árvácskáknak, hortenziáknak nagy tömege volt látható.

A vasútállomás közelében van az Esplanad-nak nevezett szép sétátér, itt van Runeberg-né, a finnek Petőfijének szobra is. Órák hosszat elüldögéltem itt és szemléltem a járó-kelőket és nem láttam csúnya arcot. Azonkívül feltűnt, hogy a közkatonák nagyon fiatalok, alig néztem őket többnek 16—18 éveseknél. Azután felvilágosítottak, hogy Finnországban általában védkötelezettség van és 21 évtől 23 évig soroznak.

Meglátogattam Helszinkiben a botanikus kertet. A szabadban tenyésztett virágos növényeknek száma és sokfélesége meglepő. A pálmákat nyáron is üvegházakban tartják, üvegházakban van a kukorica és a szőlő is. A kert igazgatójának lakása palotának is beillik. Amint ott sétálgattam a kertben, egy vidám fiatal leánycsoport viselkedése tűnt fel, mintha kerestek volna valamit a földön. Először azt gondoltam elvesztettek valamit. Nem! Négylevelű lóherét kerestek. Találtak is, de hogy szerencsét hozott-e nekik, azt nem tudom.

Finnország nemzeti állama, a lakosság 89°/_o-a finn, a többi svéd, de azért mindenütt ott van a svéd felirat is a finn mellett. Oroszok ma már csak elenyésző csekély számban vannak Finnország területén (kb. 0-15°/_o-ig). Vallásra nézve majdnem valamennyien ág. evangélikusok. Helszinki az ország legdélibb részén van, az északabbra fekvő területek valamivel zordabbak és sziklásabbak, de ezek sem hasznavehetetlen területek. A természeti szépségekről híres Imatra vízesést is érdemes megnézni, ennek zuhatagos vizét: elektromosság fejlesztésére is felhasználják.

Finnországnak még az Északi Jegestengeren is van kikötője. Ezen legészakibb vidéken azonban már csak a rénszarvasokat tenyésztik és fókákra vadásznak.

Finnország legnagyobb kikötője Abó, a Botteni öböl déli részén van, az orosz uralom alatt Turku-nak hívták. Itt láttam horgonyozni és nyaralni a téli időszak járműveit, a jégtörőket. Innen mondtam búcsút a kedves finn testvéreknek, akiktől oly sok kedves emlékek távoztam s akik most élvezik oly sok százados svéd és később orosz uralom után független államiságukat.

A szövetség megújítása.

Steffen Albert regénye.
(Fordította: L. G. L.)

9. (Minden jog fenntartva.)

Hartmann a következőképpen jutott ezekhez a képekhez. György, akinek sejtelve sem volt a két fivér — úgy mint apósa s ennek öccse Hartmann — egymáshoz való belső viszonyáról, apósa és anyósa halála után megkérte nagybátyját, Hartmannat arra, hogy a hagyaték rendezésében segítségére legyen. Hartmann a kérést teljesítette s rendezkedés közben kezébe kerültek a Moosach nevet viselő

tönkrement emberek képei, melyeket György festett és rajzolt valamikor, apósa Albert, kívánságára. Hartmann rögtön kifejezte azt a kívánságát, hogy megveszi a képeket. György nem ellenkezett, hiszen azok a rajzok régóta csak gyötrelem okoztak neki. Már alig merte lapozgatni őket, mert félt, hogy általuk művészi munkásságának oly korszakába eshetik vissza, amit már leküzdött volt magában. Most ugyanis egészen másképp festett, mint azelőtt.

Új festési módja újjászületett érzésvilágából származott. György ugyanis a maga régebbi szeszélyes érzésvilágát másokkal való türelmes együttérzéssel alakította át s az állhatatlan, változékony, múlandó világ jelenségei elől fel tudott emelkedni az örök összhangig. Feladatát többé nem abban kívánta látni, hogy megmutassa: íme minden, amit a szem lát, halál zsákmánya, azok az erők, melyek rombolják a világot s melyeknek írásjegyei a György régi képein ábrázolt csenevész tagok, beesett arcok s az elmúlás egyéb jelei, csupán a múlandót hirdetik. De György most már az eljövendőőről vágyott szólni embertársainak. Ha például egy emberi izmot tanulmányozott, nem azt olvasta ki belőle, hogy annak el kell enyésznie, hanem valami szellemi melódiát érzett ki belőle. A csontozatban sem a halált látta, hanem a bölcsességet, amely azt felépítette. Az egész emberi test csodálatos felépítése beszélt neki a magasabb lények sokaságairól, akiket a Biblia angyaloknak, arkangyaloknak stb. nevezett s kik a Teremtő Isten segítő szolgálói és követői.

Új képei annak a megérzését akarták a szemlélőkben ébreszteni, hogy micsoda csodálatos világhangok törvénye öntötte harmóniába az emberi idomokat! György meg akarta sejtetni az istenséget.

Ezek az új festmények többnyire oly összhangzatos férfi- és női csoportokat ábrázoltak, melyek mozogtak, pihentek; melyek a fölöttük levő fák gyümölcssei után nyúltak; vagy szelid dombokról messzi tájékokra néztek alá.

Hartmann azonnal elfordult ezektől a képektől, s figyelmét a régi rajzokra irányította, melyek — szerinte — ezeknél tökéletesebben fejezték ki az élet valóságát. György eleinte nem akarta odaadni őket, de Hartmann tudta hogyan kell őt rábeszélni, amikor így szólt: „Itt igaz életviszonyokat ábrázoltál. Az igazságnak, bárminő legyen is, mindig meg van a létjogosultsága. Hiszen a halál cselekedeteit is meg kell ismernünk.“

Hartmann nem tudta, hogy a halálnak oly rendelkezése van, melyet éppen az örökkévaló élet adott neki...

György régi rajzai Hartmannak azért is voltak különösen értékesek, mivel a rajtuk ábrázolt emberek jórésze még életben volt. Így lehetővé vált számára, hogy azok sorsát továbbra is figyelemmel kövesse s ezáltal gyűjteményét kiegészítse. Bár napról napra bizonyítékokat gyűjtött, hogy meggyőzze a világot közeledő végromlásáról, mégis restellte az oly emberekkel való találkozást, akiket az életvágy gondtalan öröme hatott át. Mindenkit elutasított, aki meg akarta őt látogatni. Egy farkaskutyát láncolt a kertjébe, s a lánc oly hosszú volt, hogy a kutya mindenkit szétléphetett, aki a kapun belépett.

Itt akart ő maga porrá válni, s a világ rombadőlését is itt várta. A kastélyhoz nagy park tartozott. Emögött húzódott a mohalepte és terméketlen tájék, mely mindig olyan volt mintha őszülne, s melyet itt-ott rozsdavörös mocsaras tócsák szakítottak meg. Fölöttük görbe fűzfa lógott.

A parkban sétálva Hartmann örült a sás és káka burjánzásának, mert ezeknek száraiban sohasem sarjadt hasznos élet. Tetszett az neki, hogy itt minden halálcsira összegyűlik. Csak dőljenek ki a fák és zuhanjanak egymásra s korhadásukban fojtsanak el minden új életet! A virágagyakat lepje el a gaz s a rég lakatlanná vált kicsinyke uradalmi házat nyelje el az iszap végképpen! Úgy tetszett neki, hogy a mocsár minden nappal közelebb és közelebb kerül hozzá, minthogyha az ő házát, utána a várost, s végül az egész világot felakarná falni. Így szólt: „Én nem állom útját a hanyatlásnak. Többé semmilyen virágot sem fogok megöntözni, ezentúl senki nem hall tőlem barátságos szót!”

A kietlen vidék elhagyatottságában egy pirostéglájú, terjedelmes épület emelkedett, melyet állandóan homályos pára burkolt be. Ez volt a város rongytépdő telepe. Amikor beesteledett, kapuját mindig egy embercsoport hagyta el, mely a síkság felé imbolygott, széjjeloszlott és eltűnt a városban.

Egyszer amikor alkonyodott, Hartmann hazafelé tartva e csoportba sodródott bele. Ingadozó testek érintették őt, váladékos szemek bámulták meg, s oly bűz szállt reá, mely hangosan lihegő tüdőkből áradt felé. Beszédet hallott, mely összefüggéstelenül s alig érthetően tört elő a rosszul nőtt fogak közül. Az egész csoportot közönyösség, bárgyúság, elveszettség ülte meg. Hartmann itt most igazán az enyészet ízét érezte a torkában.

Ezentúl minden este látta elvonulni a távozókat. S habár arcukat a homályban nem ismerhette fel, mégis kiérezte valamennyiük belső életét. Csaknem mindannyian bágyadtak voltak, fejnyomásban és hascsikarásban szenvedtek, hidegrázás, láz, légzési zavarok gyötörték őket. Semmi kép, semmi érzés, semmi olyan nem volt a lelkükben, mely ne viselte volna magán sínylődő testük bélyegét.

Ezek a munkásokon kívül, akik csöndben jöttek, s mentek munkájuk végeztével — örülve annak, hogy megvolt a napi keresetük —, kevés ember mutatkozott e környéken. A mocsár szélén vályogkunyhókat lehetett látni. De ezek már meglehetősen távol estek a kastélytól. Az évi vásár idején azonban sajátságos népség verődött itt össze: kosárfonók, cinezők, prémárosok, késélesítők, kefekötők, bérhentesek, egész kötéláncos családok s mindenféle csöcselék.

Húsvét vasárnapján György és hatesztendős kisleánya, Erika, meglátogatták Hartmannat.

Erika, uccu neki, leugrott a parkba, amely ezerféle megnyilatkozásban keresett utat a kisleány szívéhez. Egész sajátságos fatörzsekre bukkant. A fákon fészkeket fedezett föl, s az egyik legmagasabb ágon még egy ölyvöt is. Azt képzelte, valamilyen elhagyatott szigetre vetődött

most, aminőkről a bátyja, János, szokott mesélni neki. Minden bokor mögött valami meglepetés bújt meg. Egy árok, amelyben magasra nőtt gaz burjánzott, s azon különböző csigák hintáztak, különösen elragadta Erikát. Az egyik csiga-biga hosszúkás rajzú, kagylószerű háza vízből-előtti világok képeit varázsolta lelkébe. Kezét teleszedte csigákkal s mindig újra meg újra odaszaladt velük a földszinti ablakokhoz s az ablaküvegre rakva őket, lassúbb vagy gyorsabb járásukat tanulmányozta.

A két férfi ezenközben művészetről beszélte.

— Irtózat — vélte György — mennyire szenvedünk a belső üresség miatt. Minden lelkiélet elhalványult s csak összezsírított színkülöségekké van befödve s szóáradattal leöntve. Ezt a zagyvalékot hívják ma festészetnek és költészetnek! Csak még száz esztendővel ezelőtt is mily más volt mindez! Mikor tegnap kiléptem az utcára az ó-német képtárból, kétszer olyan világosan éreztem a mai emberi lélek ürességét. Segész önkénytelenül megkérdeztem magamtól: — engem is el fog majd nyelni ez a semmi?

Hartmann borzongás fogta el, hogy ily módon legbensőbb gondolatai egy rajta kívülálló ajkán szólaltak meg. Bevezette unokaöccsét abba a kis szobába, amelyben a halál bizonyítékait gyűjtötte össze. Itt láthatta mindazon emberek műveit, akikben elvetemült tulajdonságok uralkodtak, akiknek tekintete törzsurásra, szava maró mérgekre emlékeztetett. Minden békéltenségre készített, pusztító érzés jelképezve volt itt, s velük a téboly és kóróság minden fajtája. Valóságos múzeum volt ez, mely a romboló erők diadalát akarta bizonyítani.

György itt szembekerült régi rajzaival. Aggodalom s búskomorság nehezedett rá, amint ebben a környezetben látta őket viszont, mert úgy érezte, hogy általuk életének egy előbbi korszakában örökre összekovácsolta magát a borzalom e világával. Fájdalommal kellett felismernie, hogy amikor ezeket a képeket alkotta, egy bomlasztó erővel ő is hozzájárult a világ hanyatlásához, s így ő maga is pusztulásra ítéltetett. Előltti keserősége testi kinná vált. Minden tagjában gyöttrő fájdalmat érzett. Hartmann tovább bizonyította és mutogatta a rémségeket, csúfságokat és borzalmakat, melyeket összegyűjtött itt, s igyekezett Györgyöt meggyőzni arról, hogy ezek kétségtelen jelei az egész emberi lét hiábavalóságának s közeli végének.

Végül is György fájdalmas érzései Hartmann beszédének mind erősebb hatása alatt közönyös érzéketlenséggé változtak. Ebben az állapotban úgy érezte, egyetlen mozdulatra sem volna képes, még akkor sem, ha mostan valaki agyonütni akarná őt s védekeznie kellene.

Nem volt képes ellent sem mondani, mikor nagybátyja folytatólag kifejtette, hogy nemcsak az emberi létnek, hanem minden életnek is tönkre kell mennie. Úgy érezte magát, mint hogyha doronggal verték volna fejbe s azt gondolta, hogy minden ellenérv, amit felhozhatna, üres frázisként tűnne fel csupán. Úgy tetszett neki hirtelen, mintha mindaz, amit ő tudott és remélt, tulajdonképp semmi vonatkozásban sem állana magával az étellel. Eszményei itt tehetetlen ájultságba merevedtek.

— Különösen érdekesek a hivatással járó betegségek — folytatta Hartmann. — A villamosvezetőknek viszerük van, a kéményseprőknek térdfájásuk, a húsvágók kéz- és lábdaganatokban szenvednek, a serfőzők szivbajosok, a kocsmárosok gyomorbeteg, a borbélyok elgyengülnek s elasszonyosodnak, a pékek pocakot eresztenek, rosszul lélegzenek, köhögnek, az építőmunkások tüdejében annyi por, kavics gyűlik össze, hogy előbb-utóbb tüdősorvadást idéznek elő, az agyag- és mázoló munkások ólommal mérgezik magukat, sokszor rettentő beteg utódokat helyezve a világba. Minden nap egy új foglalkozási ágat, s ezzel új betegséget teremt. Aki azonban a semmivést, részefeltől elönyben, annak érkezése van mindenről meggyőződnie, s szépen megbolondul tőle.

Hartmann beszéde mind rettenetesebb nyomással nehezedett Györgyre s György úgy próbált szabadulni ettől a szörnyű nyomástól, hogy maga elé képzelte felesége arcát. Szelid és vidám volt ez az arc. De elárulta neki, hogy tulajdonképpen mit sem tud az életről. . . .

Györgyöt ezek a gondolatok kísértették tovább is, amikor Hartmanntól elbúcsúzott és hazafelé igyekezett, habár kedves kislánya ott ugrándozott körülötte, s lelkes elragadtatással mesélt élményeiről. Az apa ma nem is hallgatott rá.

Szinte félt feleségével találkozni, mert azt kellett hinnie, hogy az eddigi együttélésük csak azért volt oly szép és békés, mert nem mertek a dolgok mélyére nézni. Első pillanatban elátkozta a nagybátyját, aki elrontja boldogságukat. Elhatározta, hogy soha többé nem találkozik vele. De aztán belátta, hogy ezzel ugyan keveset lendít a dolgon. Ily széndékkal legfeljebb azt árulta volna el, hogy fél az élet valóságától. Fájdalom és hazugság közé volt ékelve s választania kellett a kettő közt.

Előreküldte Erikát, mert egész egyedül akart lenni. S miután eredménytelenül kinozta az agyát, elaludt az erdőszéli padon. Nem merészelt a háza küszöbére lépni.

Amikor felébredt, mellette ült Dóra. A férfi érezte, hogy mellkasa titokzatos módon új erővel telt meg. Ébredése után elsőnek pillantotta meg a nedvűs pázsittal teli messzinyúló sík mezőket.

— Sejtjed-e, hogy mi nyilatkozott meg most nékem? — kérdezte az asszony. — Az, hogy ezek a rétek itt voltaképpen átalakult napsávok. A növény, a virágzás rajtuk a nap erejéből jön létre s így kifejezi azt, hogy éltető erejű hatalmas angyalsapatok vándorolnak a napról le a földre. A föld salakjában napszerűség fénylik föl! Azt mondják, az ember a föld fia. De mégis minden élet, így az emberi is, annak köszönhető, hogy a nap önmagának egy részét leküldi a földre. Én is a földre került napban élek. S minden kis fűszálban — melyet a nap éltet — nap-hazámat köszöntöm. Szeretetet érzek a nap gyermekei iránt, meg tudom őket érteni, meg fogom, ó, biztosan meg fogom még nyelvüket is tanulni, mert igaz az, hogy az embert lábai a földi talajhoz kötik, de a legbensőbb, legmelegebb, legszentebb szívében mégis csak a nap gyermeke. S ez a csodálatos: aki a földön lakik,

s mégis a nap gyermeke marad, az nappá varázsolja a földet is. Ám itt lakni a földön s mindemellett megmaradni a nap gyermekének, olyan sors, mely csak a legtisztábbaknak jut ki, akit nem tölt el sem önzés, sem az önzés következményei, kedvetlenség, gúny, keserűség s mindenféle más gyöngeség. Igen, az önzetlen ember tündöklő csillagzattá változtatja a földet.

— Szent érzések kerítik most hatalmukba a szívemet — folytatta Dóra —, mikor a bükkfaerdőt, s a lóheremezőt, mikor a házak előtti apró virágoskerteket nézem! A világ-mindenség munkáját érzem ebben a tavaszi virulásban. Isten szeretetét látom, teremtő munkálkodása közepette. S így napról-napra nézhetem azt, hogy ez az eredetileg sötét csillagzat, a mi földünk, miképpen válik napszerűvé. Nekünk embereknek az a rendeltetésünk, hogy figyelhesünk, mikép változik át sötét s élettelen földünk a nap hatása alatt, előre, ragyogóvá. Így mutatja meg az embernek Isten, hogy miként jönnek létre a csillagok. Hát nem nagyszerű ez? Nem kell áldanunk ezt a sorsot? És miért rendeltünk erre? Azért, hogy megtanuljunk, mint folyik le mindez, azért, hogy mi magunk is egy napon alkotnitudó, magasabbrendű lényekké váljunk, hogy Isten tanítványaivá lehessünk. Ez létünknek célja.

— Milyen boldogság is az élet, ha ismerjük az igazi világélt! Gyermekkorom napjai óta mindig éreztem Isten szándékát, amikor az erdőket és mezőket jártam, de ez nem volt tudatos bennem. Újra meg újra bejártam őket, fáradhatatlan elragadtatással. És mindegyik út, anélkül hogy megsejtettem volna, közelebb hozott a világélt tudatához. . . . Közelebb hozott azáltal, hogy szeretetemet minden egyes fűszál iránt állandóan fokozni tudtam.

— Ma azonban eljött a fenék pillanat, mikor a tudás részesévé váltam. Mily nagyjelentőségű, hogy ez éppen húsvét napján történhetett! Hát nem ilyenek az igazi húsvéti gondolatok? Csodaszép dalra kellene hangszerelni őket, hogy az egész emberiség énekelhesse.

György erre elismételte a nagybácsi fejtegetését, mely oly nagy ellentétben volt a Dóráéval. Mialatt beszélt az előbbi szorongó érzés engedni kezdett a mellében. Már megsejtette a bölcsességet, mely a benne keltett rossz hatást hamarosan megfosztja fullánkjától. Dóra tudniillik így felelt:

— Azok közül, akik közreműködtek a világpusztító gondolatokban, buzgó megbánással serkennek fel máris sokan. A sok rontó gondolat, a sok kis és nagy megsemmisítő erő és akarat ráeszmél önmagára s éjjelnappal azon elmélkedik, hogy mint tehetné mindazt jóvá, amit rabolt. Mohón nyúlnak minden eszköz után mellyel a jóvátételen dolgozhatnak. Titokban óriási mértékű erőt gyűjtenek.

Ezenfelül pedig — folytatta az asszony — a természetnek azok az erői, melyek egymással való egyetértésben elővarázsolják a föld zöld növénytakaróját álmódosza várnak arra, hogy az emberek szívébe költözhessenek s ott, gyógyító, áldásos szeretetté válva, az embereket is egyetértő barátokká változtassák.

— Sejttem, amit mondani akarsz, inkább a szemedből mint szavaidból —, válaszolta György.

— Istennek sok eszköze van, mellyel bennünket gyámolit — folytatta Dóra. — S ki tudja, nem fog-e ma végkép megmételvezett városokat későbbi életek során gyönyörű tájakra változtatni? Ahhoz, hogy az emberek csunyaságai eltűnjenek, köröskörül csak szépség uralkodhatik, melyet öntudatlanul iszik fel a szem s mely aztán a lélek legmélyén dolgozik tovább. Mert a föld határa a fény, s az embereket, kik a sötétség rabjai, kegyelem fogja megváltani.

Dóra szavai nyomán eltűnt Györgyleikéről Hartmann pusztító s bénító hatása s hatalmas képek tűntek fel előtte, melyeket megfesteni szándékozott.

Ekkor is és ezentúl is, valahányszor le tudta győzni önmagában azt a búskomorságot, amely Hartmannal való találkozások következménye volt: művészete meggazdagodott s egyre magasabbrendű szépségek ábrázolására vált képessé.

(Folyt. köv.)

Világ folyása.

Mozdonykazanokat és gőzhengert szállítunk Indiának. Az indiai kormány Londonban székelő főbiztosa a magyar királyi Vas- Acél- és Gépgyárat bizta meg az indiai államvasutak részére szükséges 88 darab mozdonykazan és 62 pár gőzhenger szállításával. Ez a megbízás annál is inkább tekinthető a magyar ipar dicsőségének, mert a megrendelést a Gépgyár a legélesebb nemzetközi versenyben nyerte el a hatalmas angol és a kitűnően megszervezett német nehéz iparral szemben. Ezt a nagyértékű bizalmat a Gépgyár az elmúlt két esztendőben az indiai vasutak részére teljesített lelkiismeretes munkájával érdemelte ki, amikor is 109 mozdonykazánt és 125 pár gőzhengert készített el 6.200.000 pengő értékben, olyan tökéletességgel, hogy a megrendelő meglepő elismerését fejezte ki a gyárnak. A mostani megrendelés mintegy hárommillió pengő értékű munkát jelent és megközelítőleg ötszáz magyar munkásnak és családjának fog kenyeret adni közel háromnegyed esztendőn keresztül.

Elutaztak a magyar óceánrepülők. Rothermere lord, hazánk lelkes barátja, tudvalevően tízezer dollár jutalmat tűzött ki annak a magyar pilótának, aki elsőnek repül át az óceán. Mivel a magyar aviatika anyagi helyzeténél fogva az óceán átrepülésére alkalmas gépet nem tudott a vállalkozó pilótának rendelkezésére bocsátani, az amerikai magyarok gyűjtés útján teremtették elő a pénzt, s egy hatalmas gépet vásároltak, melyet „justice for Hungary”-nek („Igazságot Magyarországnak!”) nevezték el. Az óceán átrepülésére két magyar pilóta vállalkozott: *Endresz György és Magyar Sándor*, akik április 23-án indultak el Amerikába, hogy onnét repüljenek majd át az Atlanti óceánon Európába. Előbb Londonba mennek, ahol felkeresik Rothermere lordot. Az „Igazságot Magyarországnak” nevű repülőgépet a magyar pilóták május elején veszik át, s mielőtt nekivágnának az óceánnak,

hosszabb próbarepülést fognak végezni rajta. Az óceán átrepülése, azaz tengeri útjuknak legjelentékenyebb szakasza legalább 16 órát fog tartani. A távolság, melyet át kell repülniök, ugyanis kerek 3200 kilométer.

Az a nemzeti mozgalom, melyet Gandhi indított a hindu nép felszabadítására, újabban terjedt Indiában. Közben Gandhi és hívei szorgalmasan folytatják a tengerparton a só-párolást, hogy a szegény népet olcsón sóhoz juttassák. Gandhi felszólítására már az alkohol-bojkott is megkezdődött. Hindu asszonyok járják végig a kocsmákat és felszólítják az ott tartózkodó hindu férfiakat és nőket, hogy ne igyanak ezentúl szeszes italt, nemcsak azért, mert ez ártalmas az egészségnak, hanem mert a szeszes ital fogyasztása a hindu népet szegényíti s az angolt gazdagítja.

A vetések jól fejlődnek. Az április 26-án közzétett hivatalos vetésjelentés szerint az őszi búza jól bokrosodott, fejlődése igen erőteljes és sok helyen buja. A tavaszi búza hiánytalanul kikelt és jól fejlődik. Az őszi rozs igen szépen fejlődik, szárbaindult és helyenként már kalászat is hánnya. Tavaszi rozsvetés kevés van, s az egyenletesen kelt, sűrű és jól fejlődik. Az őszi árpa, a tavaszi árpavetések s a zabvetések szintén jól keltek és sűrűek, fejlődésükre a kiadós eső jó hatással volt.

A repce szépen fejlődik és több helyen virágzása is megindult már. A tengeri vetése a legtöbb vidéken megindult, a sok esőzés azonban a munkálatokat több vidéken akadályozta. A burgonya korai fajtáit elültették, a későieket most rakják. A korai ültetések szépen kelnek. A cukorrépat és takarmányrépat már többnyire elvetették. Békés vármegyében a kelésben levő gyenge cukorrépvetésekben a fagy és szélvihar kárt tett s ezért helyenként újra vetették. Több vármegye kikelt répvetéseinben az ormányos bogár kártétele mutatkozik.

A kerti veteményezést túlnyomórészt elvégezték, a bab és dinnye vetése megkezdődött. A korai fajta vetemények, mint borsó, mák, petrezselyem, sárgarépa, vörshagyma, fokhagyma jól keltek és szépen fejlődnek. A borsót helyenként már kapálják is.

A mesterséges takarmányok közül az évelő vetések erőteljesen fejlődnek. Különösen szépek a lóhere- és lucernavetések.

A szőlők az enyhe téli időjárás folytán általában igen jól teleltek.

Aláírták Párizsban a keleti jóvátételi megállapodások jegyzőkönyvét. Közel három hónap tárgyalás után véget ért a párizsi szövegezési konferencia s létrejött a megállapodás, mely most már véglegesen rendezi a magyar jóvátételnek és az elkobzott magyar javaknak kérdését abban az értelemben, ahogy Hágában már főbb vonásokban januárban megegyezett Magyarország a volt ellenséges hatalmakkal. A tegnap befejezett heteken keresztül húzódtott párizsi értekezleten tulajdonképpen négy egységet kötöttek. Igen fontos a megegyezésnek az a része, amely kimondja, hogy a volt ellenséges hatalmaknak a zálogjoga megszűnt Magyarországra nézve. Magyarország 1944-ig évente átlag 10 millió aranykoronát fog fizetni és 1944-től 1966-ig 13 és fél millió aranykoronát volt ellenségeink „jóvátétel” fejében. Ezzel azonban Magyarország minden néven nevezendő fizetési kötelezettsége kimerül. Ezeknek a jóvátételi fizetéseknek egy részéből fel fog állíttatni az „A.” és „B.” kassa, azon magyar állampolgárok kártérítésére, akiknek vagyona vagy birtoka a megszállott területen feküdvén, a csehek, románok vagy szerbek azt jogtalanul elvették. Vagyis ezek-

ből a kasszákból fognak az elszakított részek magyarjai jótalanul elszenvedett káraiért anyagi kárpótlást kapni. Ezeknek a kasszáknak pénztartalma megerősödik azáltal, hogy a bolgár jóvátételi fizetségeket is ide utalják be. Azt a kérdést, hogy a párizsi megegyezés mennyire előnyös az országunkra nézve, nem is érdemes felvetni, mert mint legyőzött állam nagyrészt kényszerhelyzetben voltunk s örülhetünk, hogy végre véglegesen sikerült a leszámolást elintézni s tudjuk, hogy hányadán vagyunk s nem kell újabb meglepetéstől tartani. Így inkább remélhető, mint eddig, az ország gazdasági és lelki megnyugvása is.

Megnyílt a budapest—pécs—kaposvári légi forgalom. Április 15-én reggel 9 órakor indult el a mátyásföldi repülőtérrel az első belföldi utasszállító gép, a budapest—pécs—kaposvári útvonalra. A gép egy nyolcszemélyes „Fokker”, mely új korszakot nyit meg Csonka-Magyarország közlekedésében. A gép negyedtizenegy tájban érkezett meg a pécsi repülőtérre s rövid ott tartózkodás után folytatta útját Kaposvárra, ahol féltizenkettőkor szállt le. Úgy Pécsen, mint Kaposváron nagy közönség várta a gépet, az elsőt a belföldi légiszolgálatban. (Eddig u. i. csak Bécs és Budapest között volt légi forgalom.) A gép még aznap visszaröpült Budapestre. Jó hátszelet kapott, úgyhogy a kaposvár—budapesti utat a gyorsvonat közel öt óras menetidejével szemben negyvenöt perc alatt tette meg.

Repülés Londonból Delhibe (India). Vasárnap délben egy óra tájban Budapest fölött az égen jelentéktelen kis fekete pont tűnt fel. Csak kevesen vették észre, hogy repülőgép. De akik látták, azok sem igen gondolták, hogy ez a pontcska a világ kereskedelmi történetében új állomást jelent. Ez a kis fekete pont volt az első london—indiai repülőexpressz, amely már most pontosan egyölnövére csökkentette a világréseket elválasztó mérhetetlen távolságot. Csatlakozó expresszvonatok és gyorsjáratú luxusgőzösök harmincöt nap alatt juttatták el az utast Londonból az indiai Delhi városáig. Ez a repülőgép, amely egyelőre csak nappal száll, hét napra rövidítette az utazást.

Főlszentelték a Bazilika új harangját. Április 27-én vasárnap szentelte föl Serédi Jusztinián bíboros hercegprímás Budapesten a lipótvárosi Szent István bazilika új harangját, a „Szent Imre-hősök harangját”, melyet a háború alatt elrekvirált Szent György harang helyébe öntetett a lipótvárosi egyházközség közadakozásból. A Szent Imre herceg életét példázó dombormű képekkel díszített, majdnem két és fél méter átmérőjű, 80 q súlyú új harangot Szlezák László mester öntötte. A harang a Bazilika előtti téren acél állványon állt, körülötte cserkészfiúk és magyarruhás leányok s mintegy 5000 főnyi közönség állott. Megjelent a kormányzó felesége is, mint az új harang keresztanyja.

Féleredménnyel zárult a londoni flotta* konferencia. Három hónapig tárgyaltak Londonban a nagyhatalmak arról, hogy a tengeri haderőket a béke biztosítására le kellene szerelni. Három hónapi tárgyalás után a tanácskozást vezető elnök, Mac Donald, az angol munkáspárti miniszterelnök záróbeszédében megállapította, hogy az elért eredmény csak féleredmény s mögötte marad a várakozásnak, mert a tárgyaló felek csak elvileg voltak a leszerelés pártján, ténylegesen azonban mégsem kötelezték magukat a leszerelés végrehajtására.

* Flottának nevezik a tengeri hadihajó-rajt.

Felölős szerkesztő és kiadó
N. GÖLLNER MÁRIA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
FOGHÁZMISSZIÓ HELYSÉGE

Budapest, V., Markó-utca 16., III. emelet 28. ajtó.

Szerkesztői üzenetek.

Ismételten felhívjuk olvasóink figyelmét a múlt, húsvéti számunkban azon szerkesztői üzenetre, melyben közöljük, hogy a „Bizalom” megjelenését engedélyező miniszteri rendelet igen bölcsen úgy intézkedik, hogy a „Bizalom” példányainak egy része könyvtárszerűen kezelendő. Vagyis az intézeti könyvtárak megőrzik a „Bizalom” számait, melyeket onnét bármelyik *jöviseletű* kikérhet és megkaphat.

Ez különösen fontos folytatásos regényünk szempontjából, melyet valóban csak akkor lehet kellőképpen megérteni s élvezni, ha valamennyi folytatást elolvassa az ember. De vannak más esetek is, amikor szintén igen fontos egy-egy régebbi szám újra elolvasása. Ily eset például a következő:

Múlt húsvéti számunkban megjelent egy cikk: „Néhány szót regényünkhöz” címmel, mely különösen két kérdéssel foglalkozik. Először is tárgyalja azt a mély természetszeretetet és természet értést, mely regényünk íróját, Steffen Albertet áthatja, ugyanúgy, mint ahogy a magyar művészet és irodalom is át van hatva a természet lelkének átérzésétől. Másodszor tárgyalja ez a cikk azt, hogy a regény két főalakjának: Hartmannak s Dórának mily homlokegyenest ellentétes felfogása van a világ dolgairól és értelméről s hogy György hol egyik, hol másik befolyása alá kerülve, keresi a saját meggyőződésének igazságát.

A „Néhány szót regényünkhöz” című cikk többszörösen mondja azt fejtegetései folyamán: „mint ahogy az mai számunkban levő folytatásból látható”. Azonban nyomdai okokból az akkori, húsvéti számra szánt folytatás jelentékenyen megrövidült s így kimaradtak belőle ép azok a részek, melyekre az említett cikk vonatkozott. A mai számunk ellenben már hozza ezeket az elmaradt részeket s így célszerű volna a mai számunkban közölt regény folytatásához *mégegyszer elolvasni* a „Néhány szót regényünkhöz” című cikket, mert ez a *cikk tulajdonképpen úgyis a mai regényfolytatásra vonatkozik* s értékes adalékot szolgáltat hozzá.

Ezenkívül jó volna elolvasni *mégegyszer* azokat a híreket, melyeket Gandhiról s a jóvátétel kérdéséről (párizsi s hágai tárgyalásokról) eddigi számunkban hoztunk, hogy mai számunk ezekre vonatkozó közleményei teljesen érthetőek legyenek.

Tudatjuk olvasóinkkal, hogy *versekkel* sok hónapra előre el vagyunk látva, így azok leközlése igen sok időbe fog tartani. Ezért nagyon kérjük, inkább tanulságos és ismeretterjesztő cikket küldjenek be, ne szépirodalmiakat, mert azokból is van elég.

Elefántnak. Levelét s a küldött cikket hálásan köszönjük. Utóbbinak tartalma nem fedi maradéktalanul lapunk felfogását s ezért várunk kell közreadásával addig, amíg megfelelő kiegészítő cikket is készítünk.

B. J. Sopron. Magánlevél megy címére.